

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
DLA GMINY TARNOGRÓD NA LATA
2023- 2028

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	2
2.UWARUNKOWANIA FORMALNO-PRAWNE	2
3.DIAGNOZA.....	4
3.1. DIAGNOZA NA PODSTAWIE DANYCH ZASTANYCH.....	4
3.2.DIAGNOZA ZJAWISKA AGRESJI I PRZEMOCY WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ	11
3.3.DIAGNOZA PRZEMOCY NA PODSTAWIE ANKIET PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD PROFESJONALISTÓW WSPARCIA SPOŁECZNEGO.	17
3.4.DIAGNOZA PRZEMOCY NA PODSTAWIE ANKIET PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW.....	21
4.REKOMENDACJE	27
5.ADRESACI PROGRAMU.....	28
6. CELE I PRZEDSIĘWZIĘCIA	28
7. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	31
8. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	31
9. SPIS TABEL I WYKRESÓW	32

1. WPROWADZENIE

Przemoc polega na jednorazowym lub powtarzającym się umyślnym działaniu lub zaniechaniu naruszającym prawa lub dobra osobiste osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących, w szczególności narażającym te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszającym ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodującym szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym oraz wywołującym cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Wyodrębnia się kilka rodzajów przemocy, które mają swoje charakterystyczne wyznaczniki, ale też wiele elementów wspólnych. Jedną z nich jest przemoc fizyczna, która obejmuje wszelkiego rodzaju bezpośrednio działania z użyciem siły, tj. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp. Przemoc psychiczna, która odznacza się sprawowaniem przez sprawcę kontroli nad ofiarą i przyjmuje formę wyśmiewania poglądów, religii, pochodzenia, narzucania własnych poglądów, karania poprzez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stałą krytykę, wmawiania choroby psychicznej, izolację społeczną (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domagania się posłuszeństwa. Przemoc seksualna, która polega na wymuszaniu pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia seksualnego oraz demonstrowaniu zazdrości i krytyce zachowań seksualnych.

2. UWARUNKOWANIA FORMALNO-PRAWNE

Podstawowym aktem prawnym, który określa w Polsce zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc w rodzinie, jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W jej myśl osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego; interwencji kryzysowej i wsparcia; ochrony przed dalszym krzywdzeniem przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej; zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy

w rodzinie; badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie oraz zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania. Wobec osób stosujących przemoc w rodzinie podejmuje się natomiast środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Na szczeblu gminnym obejmują one tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Program realizowany będzie w oparciu o następujące przepisy:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.),
- 2) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. 2021, poz. 1249 , ze zm.),
- 3) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021r. Nr 2268, ze zm.),
- 4) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 165, ze zm.).
- 5) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.)
- 6) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138).
- 7) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. Nr 209, poz. 1245).

- 8) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359).

3. DIAGNOZA

Badanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Tarnogród zostało wykonane w trzech obszarach:

1. Diagnoza na podstawie danych zastanych - diagnoza mieszkańców pod kątem ich liczebności, diagnoza placówek oświatowych pod kątem liczby dzieci oraz realizacji zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, dane z Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dotyczące liczby ofiar i sprawców przemocy, działań profilaktycznych i edukacyjnych odbywających się na terenie gminy;
2. Diagnoza zjawiska agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz w środowisku rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących w gminie placówkach oświatowych;
3. Badanie ankietowe wykonane wśród profesjonalistów wsparcia społecznego, którzy uzupełnili ankietę CAWI.

3. 1. DIAGNOZA NA PODSTAWIE DANYCH ZASTANYCH

OGÓLNA LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY

W 2020 roku w Gminie Tarnogród mieszkało 6 717 osób. Dane wskazują na zmniejszanie się liczby ludności w kolejnych 3 latach tj. w 2021 roku odnotowano 6 664 mieszkańców, a w 2022 roku 6 610. W podziale na płeć, statystyki odnotowały podobną liczbę kobiet i mężczyzn w badanych latach.

TABELA 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY TARNOGRÓD W LATACH 2020-2022

	2020 rok		2021 rok		2022 rok	
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%
Kobiety	3 364	50,1	3 334	50,0	3 300	49,9
Mężczyźni	3 353	49,9	3 330	50,0	3 310	50,1
Razem	6 717	100,0	6 664	100,0	6 610	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

W samym mieście Tarnogród, liczba mieszkańców spadła o 69 osób na przełomie trzech lat (2020-2022), a odsetek mieszkańców w stosunku do całej gminy wyniósł 50,1% (2022 rok).

W Woli Różanieckiej liczba mieszkańców zmniejszyła się o 4 osoby, a w Luchowie Dolnym o 9 osób. Podobnie o 8 osób spadła liczba mieszkańców miejscowości Różaniec Pierwszy, w Luchowie Górnym spadek ten wyniósł 10 osób, a o 7 osób zmniejszyła się liczba w miejscowości Różaniec Drugi.

STRUKTURA MIESZKAŃCÓW WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH

Zagadnienia dotyczące liczby mieszkańców wg ekonomicznych grup wiekowych są szczególnie ważne dla formułowania odpowiednich regionalnych polityk np. rynku pracy. W analizie procesu starzenia się ludności ważne jest określenie relacji pomiędzy ludnością w wieku nieprodukcyjnym (czyli przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) oraz ludnością produkcyjną dla właściwego funkcjonowania systemu zabezpieczeń społecznych.

Z danych statystycznych Urzędu Gminy w Tarnogrodzie wynika, że odsetek osób w wieku poprodukcyjnym był w 2020 roku na poziomie sięgającym 20,4%. Osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 62,6%, a osoby w wieku przedprodukcyjnym 16,9%. Analiza danych na przestrzeni 3 lat wykazała większy udział osób starszych niż osób młodych oraz zwiększanie się odsetka osób starszych w kolejnych latach. Statystyki wskazały również zmniejszanie się odsetka osób w wieku produkcyjnym (wiek zdolności do pracy) oraz zmniejszanie się odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym (tzw. „ręce do pracy” – dla przyszłych pokoleń).

TABELA 2. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY TARNOGRÓD WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH W LATACH 2020-2022

Wiek	Przedprodukcyjny		Produkcyjny		Poprodukcyjny		Razem
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób
2020 rok	1 136	16,9	4 208	62,6	1 373	20,4	6 717
2021 rok	1 116	16,7	4 147	62,2	1 401	21,0	6 664
2022 rok	1099	16,6	4083	61,8	1428	21,6	6 610

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

Szczegółowa statystyka wskazała miejscowości Gminy Tarnogród o najwyższym udziale osób starszych. Są to: Miasto Tarnogród- w 2022 roku udział ten wyniósł 23,0%, oraz Różaniec Drugi – 22,4%. Z kolei najmniej osób starszych mieszka w Luchowie Górnym (18,6%). Najwyższy udział osób młodych odnotowano w 2022 roku w Luchowie Dolnym (18,7%) a najniższy w Mieście Tarnogród (16,4%).

TABELA 3. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY TARNOGRÓD WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH W LATACH 2020-2022 W PODZIALE NA MIEJSCOWOŚCI

Miejscowość	2020 rok						
	Przedprodukcyjny		Produkcyjny		Poprodukcyjny		Razem
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób
Tarnogród miasto	563	16,7	2 102	62,2	715	21,2	3 380
Wola Różaniecka	133	18,2	461	63,2	135	18,5	729
Luchów Dolny	115	19,6	357	60,9	114	19,5	586
Luchów Górny	99	16,4	393	65,3	110	18,3	602
Różaniec Pierwszy	131	16,4	507	63,3	163	20,3	801
Różaniec Drugi	95	15,3	388	62,7	136	22,0	619
Razem	1 136	16,9	4 208	62,6	1 373	20,4	6 717
Miejscowość	2021 rok						
	Przedprodukcyjny		Produkcyjny		Poprodukcyjny		Razem
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób
Tarnogród miasto	548	16,4	2 065	61,8	731	21,9	3 344
Wola Różaniecka	127	17,4	464	63,6	138	18,9	729
Luchów Dolny	114	19,8	351	61,0	110	19,1	575
Luchów Górny	96	16,2	387	65,2	111	18,7	594
Różaniec Pierwszy	134	18,5	420	58,0	170	23,5	724
Różaniec Drugi	97	13,9	460	65,9	141	20,2	698
Razem	1 116	16,7	4 147	62,2	1 401	21,0	6 664
Miejscowość	2022 rok						
	Przedprodukcyjny		Produkcyjny		Poprodukcyjny		Razem
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób
Tarnogród miasto	543	16,4	2 008	60,6	760	23,0	3 311
Wola Różaniecka	120	16,6	465	64,1	140	19,3	725
Luchów Dolny	108	18,7	361	62,6	108	18,7	577
Luchów Górny	93	15,7	389	65,7	110	18,6	592
Różaniec Pierwszy	134	16,9	486	61,3	173	21,8	793
Różaniec Drugi	101	16,5	374	61,1	137	22,4	612
Razem	1 099	16,6	4 083	61,8	1 428	21,6	6 610

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

URODZENIA I ZGONY ORAZ PRZYROST NATURALNY

Kluczową kwestią w diagnozie sytuacji demograficznej mieszkańców gminy jest liczba urodzeń i zgonów oraz wyznaczenie na podstawie tych wartości wskaźnika przyrostu naturalnego. Polityka ludnościowa w gminie powinna uwzględniać potrzeby mieszkańców związane z fazami życia i różną sytuacją materialną oraz zwracać uwagę na problemy dotyczące w dużej mierze systemu edukacyjnego i uwarunkowań rynku pracy. Dodatkowo przy wzroście liczby najstarszych mieszkańców, powinno się opracować założenia polityki ukierunkowanej na seniorów, która winna być kompleksowa, nakierowana na godne i zdrowe starzenie się, włączając w to działania różnych organizacji i instytucji.

W latach 2020-2022 liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. Przyrost naturalny w badanych latach był ujemny. Wskaźnik przyrostu naturalnego wyrażany w %, określający przyrost naturalny w stosunku do liczby mieszkańców również był ujemny i wynosił w 2022 roku -0,2%. Ze względu na małżeństwo stan cywilny zmieniły 62 osoby w 2022 roku. Niepokojącym zjawiskiem jest zwiększająca się liczba rozwodów.

TABELA 4. URODZENIA, ZGONY, PRZYROST NATURALNY ORZ LICZBA OSÓB ZMIENIAJĄCYCH STAN CYWILNY W GMINIE TARNOGRÓD W LATACH 2020-2022

Przyrost Naturalny			
	2020 rok	2021 rok	2022 rok
Urodzenia	42	46	55
Zgony	83	71	70
Przyrost Naturalny	-41	-25	-15
Wskaźnik Przyrostu Naturalnego	-0,6	-0,4	-0,2
Liczba osób zmieniających stan cywilny			
	2020 rok	2021 rok	2022 rok
Liczba osób zmieniających stan cywilny ze względu na małżeństwo	53	79	62
Liczba osób zmieniających stan cywilny ze względu na rozwód	17	17	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

PLACÓWKI OŚWIATOWE

Na terenie Gminy Tarnogród funkcjonują 4 szkoły podstawowe w Tarnogrodzie, Różańcu Drugim, w Woli Różanieckiej oraz Luchowie Dolnym a także Przedszkole Miejskie w Tarnogrodzie. W roku szkolnym 2022/2023 do szkół uczęszczało 559 dzieci, z czego 53,5% to odsetek dzieci uczęszczających do szkoły w Tarnogrodzie. Dane za 2022/2023 rok wskazały,

że do Przedszkola Miejskiego w Tarnogrodzie uczęszczało 150 dzieci. Zestawienie placówek znajduje się w poniżej tabeli.

TABELA 5. SZKOŁY PODSTAWOWE I LICZBA UCZNIÓW NA TERENIE GMINY
TARNOGRÓD W LATACH 2020-2022

Placówka oświatowa	2020/2021		2021/2022		2022/2023	
	L.dzieci	%	L.dzieci	%	L.dzieci	%
Szkoła Podstawowa im. Marii Curie-Skłodowskiej w Tarnogrodzie	319	56,0	310	53,9	299	53,5
Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Różańcu Drugim	137	24,0	148	25,7	146	26,1
Szkoła Podstawowa w Woli Różanieckiej	48	8,4	43	7,5	47	8,4
Szkoła Podstawowa w Luchowie Dolnym	66	11,6	74	12,9	67	12,0
Razem	570	100,0	575	100,0	559	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z placówek oświatowych

PRZEMOC W RODZINIE

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Tarnogród został powołany Zespół Interdyscyplinarny. W latach 2020-2022 liczba posiedzeń Zespołu była różna, najwięcej posiedzeń przypadło na rok 2021 -16. Powołano grupy robocze do spraw związanych z przemocą w rodzinie. W 2022 roku funkcjonowało 11 grup roboczych.

TABELA 6. FUNKCJONOWANIE ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO I GRUP ROBOCZYCH DO
SPRAW PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY TARNOGRÓD W LATACH 2020-2022

	2020 rok	2021 rok	2022 rok
liczba utworzonych zespołów interdyscyplinarnych	1	1	1
liczba posiedzeń zespołów	7	16	9
liczba funkcjonujących grup roboczych	7	12	11
liczba posiedzeń grup	17	24	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznego sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

PORADNICTWO W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

W ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie udzielane jest poradnictwo: socjalne, prawne, medyczne, psychologiczne, pedagogiczne i zawodowo-rodzinne dla osób potrzebujących takiego wsparcia.

TABELA 7. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOĄ W FORMIE PORADNICTWA
W LATACH 2020-2022 ROKU W GMINIE TARNOGRÓD

		2020 rok	2021 rok	2022 rok
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa w tym	medycznego	0	2	0
	psychologicznego	6	4	7
	prawnego	0	1	0
	socjalnego	46	38	28
	zawodowego i rodzinnego	0	0	5
	pedagogicznego		2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznego sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy

PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

Procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Interdyscyplinarne podejście do realizacji wymienionej procedury ma na celu zintensyfikowanie działań wszystkich służb na rzecz poprawy sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Wspólne opracowanie, przy udziale osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, indywidualnego planu pomocy nie będzie doprowadzało do sytuacji, gdy osobą tą zajmowało się odrębnie kilka instytucji, co w konsekwencji niekiedy skutkowało zniechęceniem, biernością i zmęczeniem osoby doznającej przemocy.

W 2022 roku łącznie 39 osób w rodzinach było objętych procedurą „Niebieskie Karty”. W samym 2022 roku prowadzono procedurę w stosunku do 11 rodzin. Zakończono procedurę w wyniku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego jej stosowania w przypadku 1 rodziny, a w przypadku 3 rodzin zakończono procedurę ze względu na brak zasadności podejmowanych działań.

TABELA 8. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOĄ W FORMIE PORADNICTWA
W LATACH 2020-2022 ROKU W GMINIE TARNOGRÓD

	2020 rok	2021 rok	2022 rok
liczba osób w rodzinach objętych w danym roku działaniami w ramach procedury "Niebieskie Karty"	61	54	39
liczba rodzin wobec których prowadzono procedurę "Niebieskie Karty" w okresie sprawozdawczym	8	14	11

liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty w przypadku:	ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	8	5	1
	rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	4	7	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznego sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy

REALIZACJA PROGRAMÓW I PROJEKTÓW NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Na terenie Gminy Tarnogród placówki oświatowe realizują programy i projekty edukacyjne, odnoszące się do różnych spraw, również do spraw związanych z przemocą. Do przykładowych programów realizowanych przez szkoły należą: Akademia Bezpiecznego Puchatka, „Każdy inny – Wszyscy równi”, „Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka UNICEFF”, „Ratujemy i Uczymy Ratować”, Projekt Myślę Pozytywnie. Szkoła pozytywnego myślenia, Lekcje z emocjami, Trzymaj formę, Włącz szkołę.

GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Podstawowym zadaniem Komisji jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, a w szczególności zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla takich osób. Gminna Komisja działa na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi¹.

Środki finansowe uzyskane z tytułu rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, przeznaczone zostają na realizację różnych zadań, m in. na zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz udzielenie pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe lub przemoc w rodzinie, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży oraz organizowanie i prowadzenie świetlicy opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego.

¹ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

PUNKT KONSULTACYJNO – INFORMACYJNY

Na terenie Gminy Tarnogród działa Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, do którego zgłaszają się osoby doświadczające przemocy w rodzinie oraz osoby z rodzin z problemami uzależnień. W 2021 roku do punktu zgłosiło się 17 osób z problemem alkoholowym, udzielono porad dla 14 osób doznających przemocy i 4 osób stosujących przemoc.

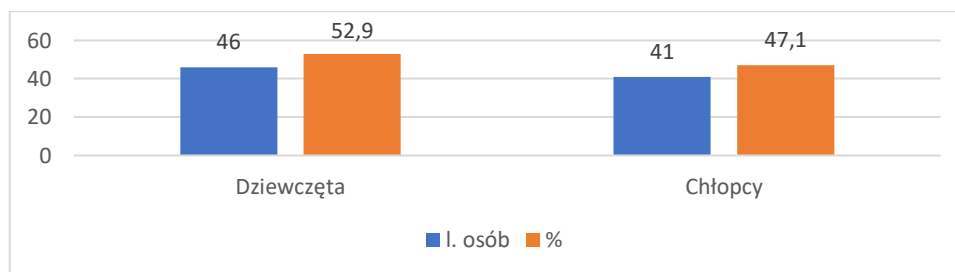
DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE, INFORMACYJNE I EDUKACYJNE

Na terenie gminy prowadzona jest profilaktyka oraz działalność informacyjna i edukacyjna w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży. W 2021 roku 79 uczniów oraz 4 nauczycieli wzięło udział w programach profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PRPA. Prowadzone były również inne programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej dla dzieci i młodzieży, w których wzięło udział 231 uczniów i 14 nauczycieli. Odbyły się również imprezy sportowe (52 uczestników) i konkursy plastyczne (68 uczestników), mające charakter działań profilaktycznych.

3. 2. DIAGNOZA ZJAWISKA AGRESJI I PRZEMOCY WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone wśród dzieci i młodzieży szkół podstawowych z klas VI-VII, w 2023 roku. Do badania przystąpiło łącznie 87 uczniów, w tym 46 dziewcząt (52,9%) i 41 chłopców (47,1%).

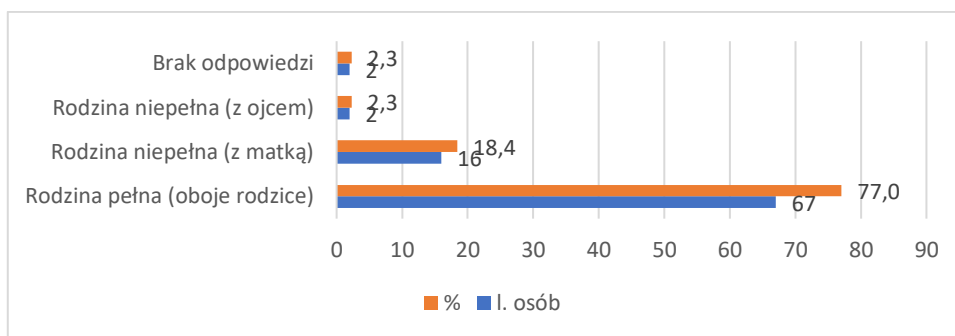
WYKRES 1. PŁEĆ ANKIETOWANYCH OSÓB

Źródło: opracowanie własne

W większości ankietowani pochodzili z rodzin pełnych (77%).

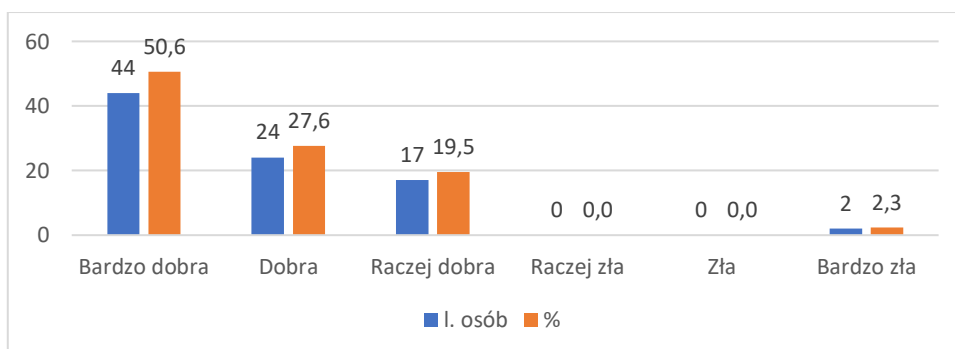
WYKRES 2 STRUKTURA RODZINY ANKIETOWANYCH

Źródło: opracowanie własne

Młodzież określiła pozytywnie atmosferę panującą w ich domach, w szczególności 50,6% określiło ją jako „bardzo dobra”, 27,6% jako „dobra”. Odpowiedzi negatywnych było niewiele.

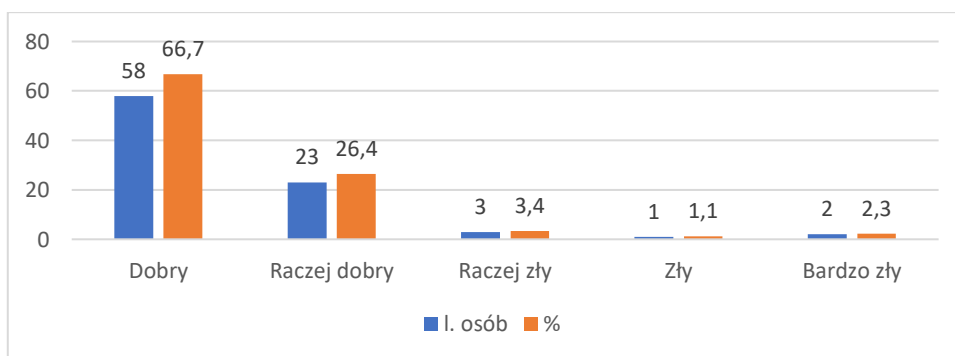
WYKRES 3. JAK OCENIASZ ATMOSFERĘ PANUJĄCĄ W DOMU RODZINNYM?

Źródło: opracowanie własne

„Bardzo dobry” i „dobry” kontakt z rodzicami ma ponad 93% ankietowanych. Odpowiedzi negatywnych również jak w poprzednim pytaniu było niewiele.

WYKRES 4. JAK OCENIASZ SWÓJ KONTAKT Z TWOIMI RODZICAMI

Źródło: opracowanie własne

Ważnym aspektem jest poczucie bezpieczeństwa dzieci w domu, w szkole, w gminie. Przyczyny agresywnych zachowań dzieci i młodzieży obejmują zarówno te czynniki, które

określone są mianem wrodzonych, osobowościowych, jak i te, które tkwią w rodzinie, w szkole, w grupie rówieśniczej, w środowisku lokalnym czy w środkach masowego przekazu. Rozpoznawanie czynników wpływających na destrukcyjne, agresywne czyny dzieci jest pierwszym etapem na drodze do podjęcia działań wychowawczych, a także profilaktycznych²

Na terenie Gminy Tarnogród wysokie jest poczucie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży wśród najbliższej rodziny. Oznajmiło w ten sposób 94,3% uczniów. 5,7% ankietowanych nie czuje się bezpiecznie wśród rodziny. Natomiast niskie jest poczucie bezpieczeństwa uczniów w szkole. Aż 36,8% uczniów nie czuje się bezpiecznie. Niskie jest również poczucie bezpieczeństwa na terenie gminy – 71,3% czuje się bezpiecznie, 27,6% nie wyraża poczucia bezpieczeństwa na terenie gminy.

TABELA 9. CZY CZUJESZ SIĘ BEZPIECZNIE WŚRÓD NAJBLIŻSZEJ RODZINY?, CZY CZUJESZ SIĘ BEZPIECZNIE W SZKOLE?, CZY CZUJESZ SIĘ BEZPIECZNIE POZA SZKOŁĄ, NA TERENIE SWOJEJ GMINY?

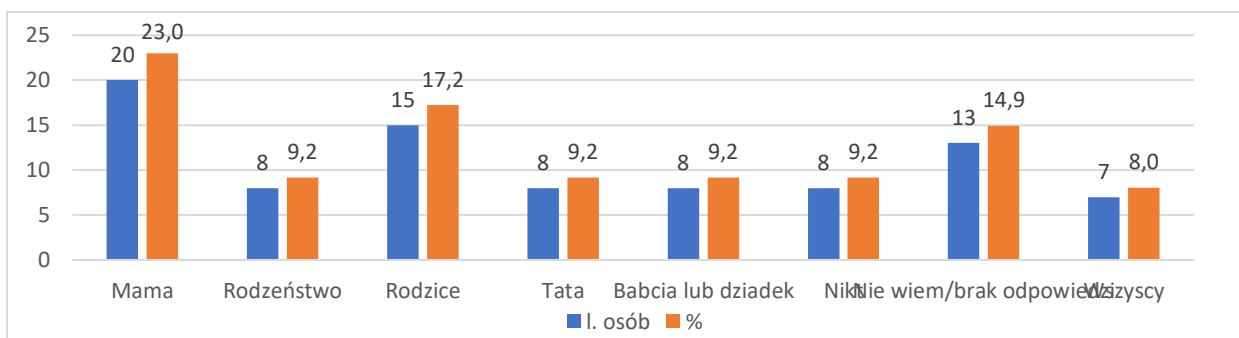
Czy czujesz się bezpiecznie wśród najbliższej rodziny?		
	l. osób	%
Tak	82	94,3
Nie	5	5,7
Czy czujesz się bezpiecznie w szkole?		
	l. osób	%
Tak	54	62,1
Nie	32	36,8
Czy czujesz się bezpiecznie poza szkołą, na terenie swojej gminy?		
Tak	62	71,3
Nie	24	27,6

Źródło: opracowanie własne

Uczniowie w większości czują się bezpiecznie wśród najbliższej rodziny, w szkole oraz na terenie swojej gminy. Młody człowiek mający wsparcie w rodzinie, będzie miał większe poczucie bezpieczeństwa, nie będzie wykazywał zachowań agresywnych. Może również liczyć na pomoc i wsparcie swoich bliskich. Na poniższym wykresie pokazano, na kogo z rodziny najczęściej młody człowiek może liczyć, kiedy zrobi coś złego.

² Anna JAKUBOWICZ-BRYX Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna Vol. 6 2 (12)/2018

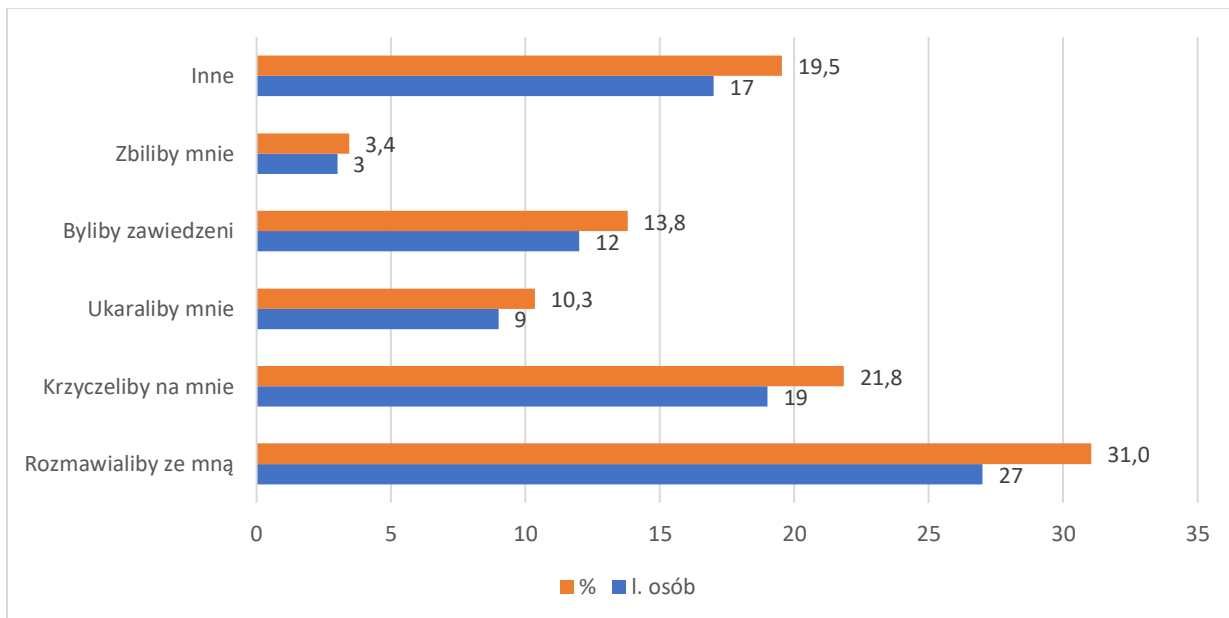
WYKRES 5. KTO Z RODZINY BRONI CIEBIE, NAWET KIEDY ZROBISZ COŚ ZŁEGO?

Źródło: opracowanie własne

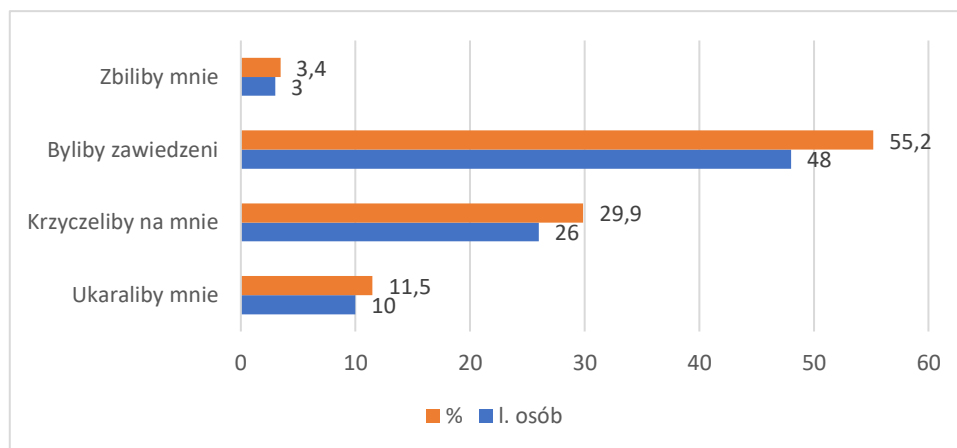
Według uczniów, reakcja rodziców na wiadomość, że uczeń zrobił coś złego np. palił, pił byłaby taka, że porozmawialiby z dzieckiem (31,0%) lub krzyczeliby na niego (21,8%). Zdarzyły się również odpowiedzi wskazujące na bicie dziecka, albo też inne np. nic by nie zrobili lub śmialiby się. Reakcją rodziców na bójkę, według uczniów byłby krzyk i kara, a przede wszystkim uczniowie stwierdzili, że ich rodzice byłiby zawiedzeni.

WYKRES 6. JAK ZAREAGOWALIBY RODZICE, WEDŁUG CIEBIE, GDYBY DOWIEDZIELI SIĘ, ŻE NP. PIŁEŚ/ŁAŚ, PALIŁEŚ/ŁAŚ ITP.?

Źródło: opracowanie własne

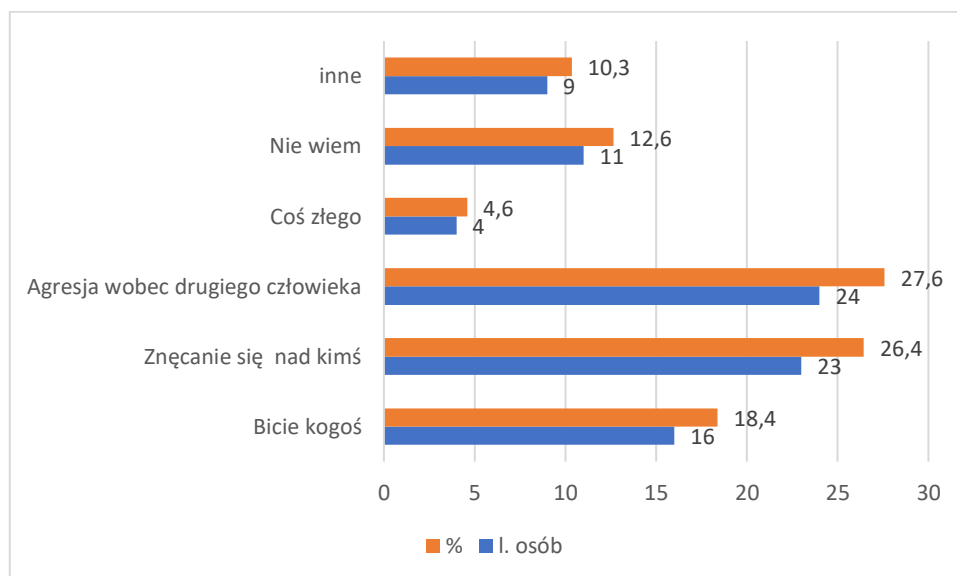
WYKRES 7. JAK ZAREAGOWALIBY RODZICE, WEDŁUG CIEBIE, GDYBY DOWIEDZIELI SIĘ, ŻE NP. UCZESTNICZYŁEŚ/ŁAŚ W BÓJCE, ?

Źródło: opracowanie własne

Uczniom zadano bezpośrednie pytanie co oznacza dla nich przemoc. Zdania wśród uczniów były podzielone. Najwięcej uczniów odpowiedziało że to agresja na drugiego człowieka (27,6%), nieco mniej bo 26,4% odpowiedziało że znęcanie się nad kimś, a 18,4%, że bicie kogoś. Spory odsetek uczniów- bo 12,6% nie wie, co to przemoc.

WYKRES 8. CO OZNACZA DLA CIEBIE PRZEMOC?

Źródło: opracowanie własne

Większość uczniów nie doznaje przemocy - tak określiło 85,1% w pytaniu o doświadczenia z nią związane. „Tak” odpowiedziało niemal 15% ankietowanych. W pytaniu szczegółowym określającym częstotliwość (jak często) – 63,2% określiło ze „wcale”, a 27,6% ze „rzadko”-

doznaje przemocy. Niepokojący jest wysoki odsetek dzieci, które podały odpowiedź „często” (9,2%).

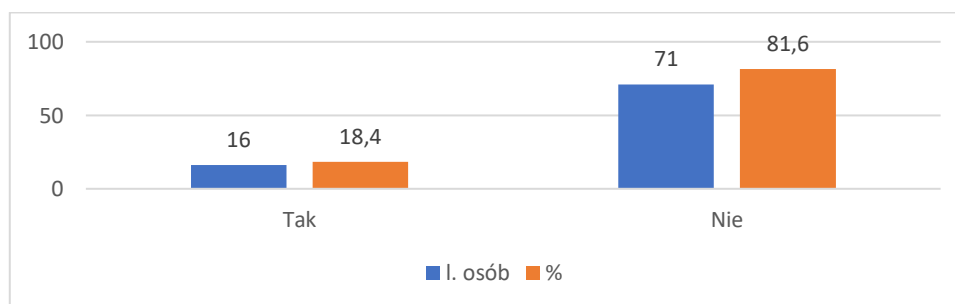
TABELA 10. JAK CZĘSTO DOSTAJESZ PRZEMOCY ORAZ CZY DOŚWIADCZYŁEŚ PRZEMOCY?

Jak często doznajesz przemocy?		
	l. osób	%
Często	8	9,2
Rzadko	24	27,6
Wcale	55	63,2
Czy doświadczyłeś/łaś przemocy w Twojej rodzinie?		
	l. osób	%
Tak	13	14,9
Nie	74	85,1

Źródło: opracowanie własne

Ankietowanych zapytano o to, czy byli kiedyś świadkami przemocy. Wysoki był odsetek dzieci, które spotkały się z tym problemem w rodzinie, jako świadkowie przemocy, bo aż 18,4% badanych osób odpowiedziało „Tak”.

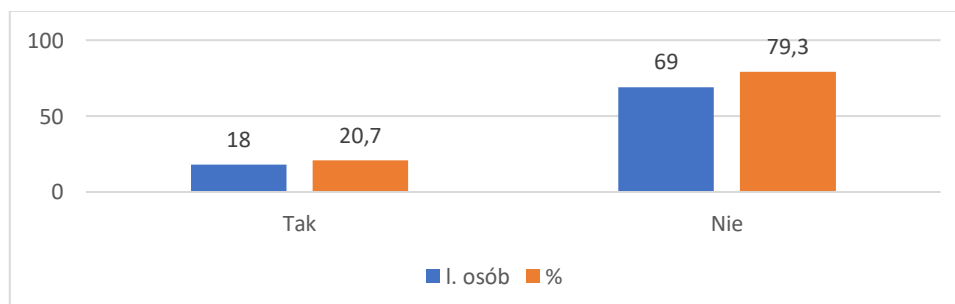
WYKRES 9. CZY BYŁEŚ/ŁAŚ ŚWIADKIEM PRZEMOCY W TWOJEJ RODZINIE?

Źródło: opracowanie własne

Zapytano ich również czy stosowali przemoc wobec członków rodziny. Twierdząco odpowiedziało aż 20,7% uczniów.

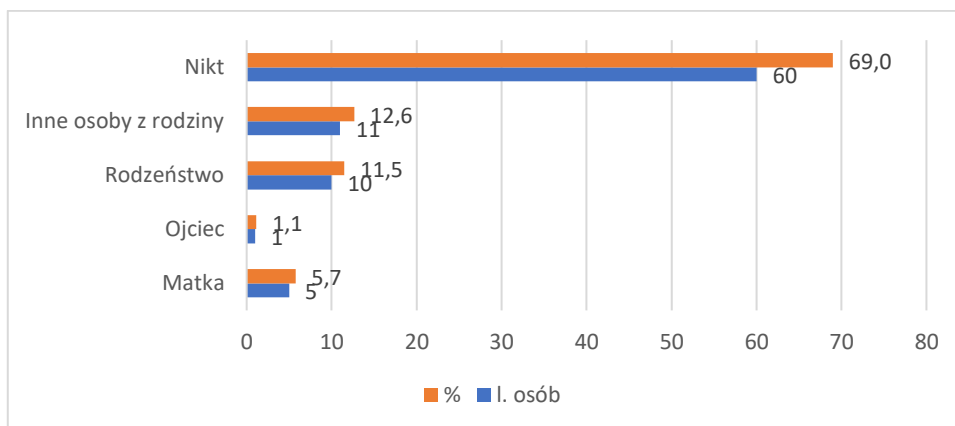
WYKRES 10. CZY STOSOWAŁEŚ KIEDYKOLWIEK PRZEMOC WOBEC CZŁONKÓW TWOJEJ RODZINY?

Źródło: opracowanie własne

Łącznie 31,0% uczniów uważa, że w ich rodzinach występuje przemoc, i ktoś z rodziny jest ofiarą przemocy domowej. Najwięcej osób wskazało „inne osoby z rodziny” – 12,6% oraz „rodzeństwo” – 11,5%. W dalszej kolejności matkę oraz ojca.

WYKRES 11. KTO W TWOJEJ RODZINIE DOZNAWAŁ PRZEMOCY ?

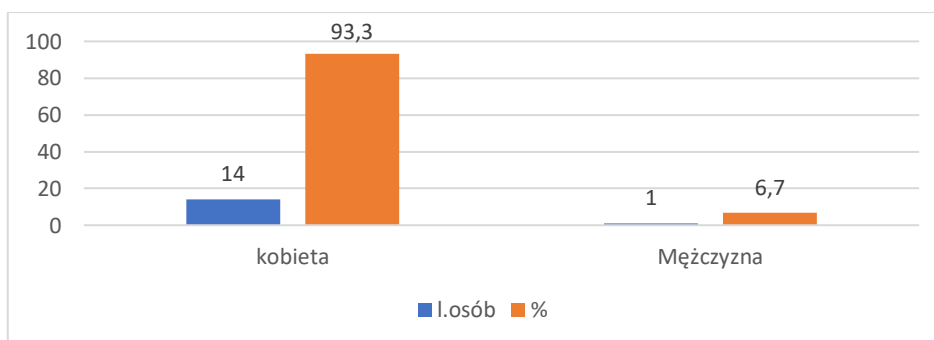

Źródło: opracowanie własne

3. 3. DIAGNOZA PRZEMOCY NA PODSTAWIE ANKIET PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD PROFESJONALISTÓW WSPARCIA SPOŁECZNEGO.

Profesjoniści wsparcia społecznego to grupa osób, biorąca udział w anonimowym badaniu ankietowy CAWI. Do grupy tej należało: 14 kobiet (93,3%) i 1 mężczyzna (6,7%). Osoby te posiadały wykształcenie głównie wyższe (93,3%) oraz średnie (6,7%).

WYKRES 12. PŁEĆ RESPONDENTÓW

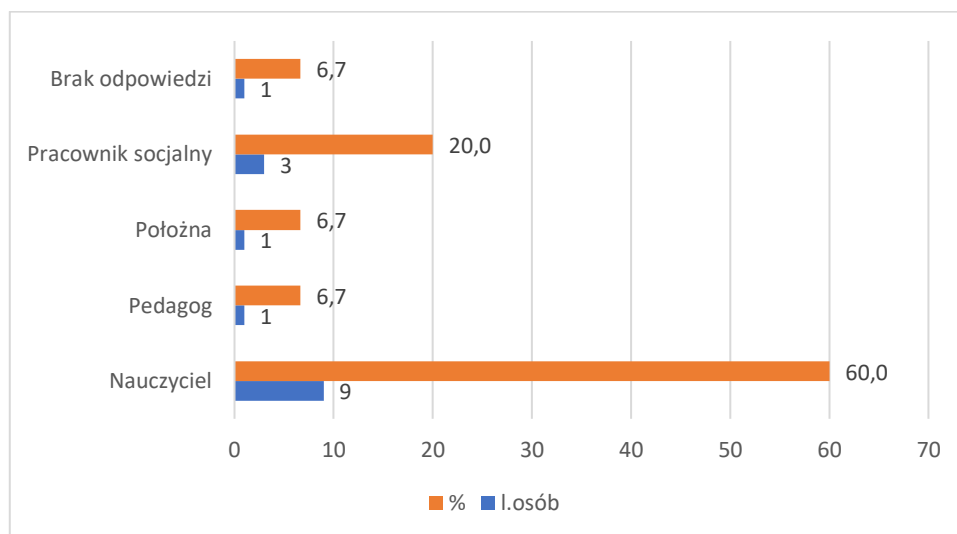

Źródło: opracowanie własne

Profesjoniści wsparcia społecznego biorący udział w badaniu to osoby zatrudnione w placówkach oświatowych, placówkach ochrony zdrowia i Miejskim Ośrodku Pomocy

Społecznej. Byli to głównie nauczyciele i pracownicy socjalni oraz pedagog i położna. Jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi.

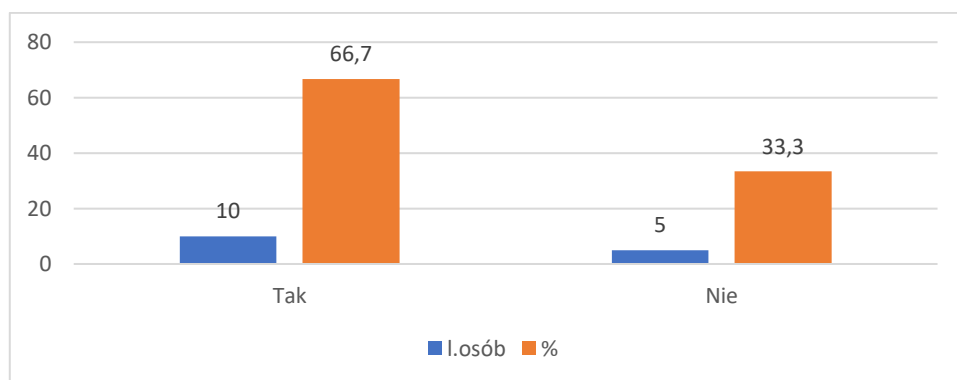
WYKRES 13. MIEJSCE ZATRUDNIENIA RESPONDENTÓW

Źródło: opracowanie własne

Zadano im pytanie, czy w swojej pracy zawodowej spotykają się z przypadkami występowania przemocy w rodzinie. Ponad 66% uznało, że spotyka się z przemocą w pracy zawodowej.

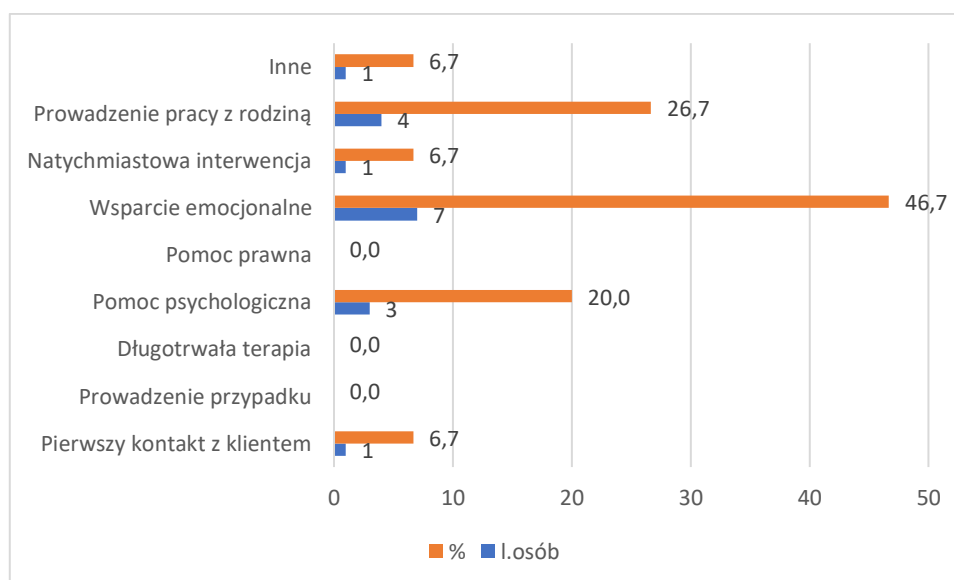
WYKRES 14. CZY PAN/PANI W WYKONYWANEJ PRACY ZAWODOWEJ SPOTYKA SIĘ Z PRZYPADKAMI PRZEMOCY W RODZINIE?

Źródło: opracowanie własne

Praca z przypadkiem przemocy polegała w większości na wsparciu emocjonalnym rodziny, a także na udzieleniu pomocy psychologicznej, w dalszej kolejności prowadzona była praca z daną rodziną.

WYKRES 15. NA CZYM POLEGA PANI/PANA PRACA Z PRZYPADKIEM PRZEMOCY W RODZINIE?

Źródło: opracowanie własne

Ankietowanych zapytano o najskuteczniejsze ich zdaniem działania w stosunku do osób, które doświadczyły przemocy w rodzinie. Było to pytanie wielokrotnej odpowiedzi. Najczęściej padały: „udzielenie pomocy psychologicznej”, „izolacja sprawców przemocy” czy „wsparcie emocjonalne” i „zapewnienie schronienia”.

TABELA 11. JAKIE SĄ PANI/PANA ZDANIEM NAJSKUTECZNIEJSZE DZIAŁANIA W POMOCY OSOBOM, KTÓRE DOŚWIADCZYŁY PRZEMOCY W RODZINIE?

	l.osób	%
Udzielenie pomocy psychologicznej	12	80,0
Udzielenie pomocy prawnej	5	33,3
Wsparcie emocjonalne	6	40,0
Terapia dla rodzin	4	26,7
Zapewnienie schronienia	6	40,0
Profilaktyka i edukacja społeczna	4	26,7
Izolacja sprawców przemocy	8	53,3
Skuteczne egzekwowanie kar dla sprawców przemocy	5	33,3
Terapia dla sprawców przemocy	2	13,3
Realizacja procedury Niebieskie Karty	3	20,0

Źródło: opracowanie własne

Ważnym aspektem w działaniach związanych z tematem przemocy jest współpraca międzyinstytucjonalna, dlatego zadano pytanie o potrzebę nawiązania współpracy, zwłaszcza że ankietowani pracowali w różnych instytucjach w gminie. 86,7% ankietowanych przyznało, że widzi potrzebę nawiązania współpracy z innymi służbami w celu lepszego przeciwdziałania

przemocy w rodzinie. Respondenci najczęściej wymieniali: Policję, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Zdrowia i Placówki Oświatowe.

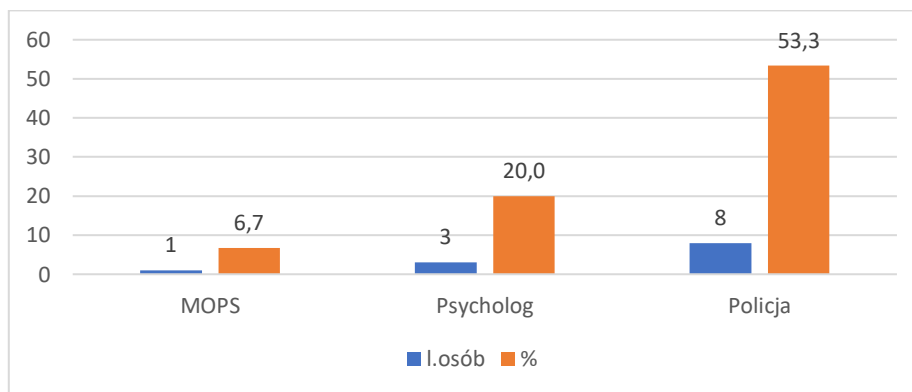
TABELA 12. Z JAKIMI INSTYTUCJAMI WIDZI PANI/PAN POTRZEBĘ NAWIĄZANIA WSPÓŁPRACY?

	l.osób	%
Policja	6	40,0
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	4	26,7
Placówki Oświatowe	3	20,0
Zespół Interdyscyplinarny	2	13,3
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	1	6,7
Poradnia zdrowia	4	26,7

Źródło: opracowanie własne

Ponad połowa respondentów wskazała jednoznacznie instytucje, do której należałoby skierować w pierwszej kolejności ofiarę przemocy. Była to Policja, natomiast pozostali ankietowani wskazali Psychologa oraz MOPS.

WYKRES 16. DO JAKIEJ INSTYTUCJI WG PANI/PANA NALEŻY W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI SKIEROWAĆ OSOBĘ, KTÓRA JEST OFIARĄ PRZEMOCY W RODZINIE?

Źródło: opracowanie własne

W toku działań zawodowych to z przemocą psychiczną ankietowani spotykali się najczęściej, a w dalszej kolejności z zaniedbaniem.

TABELA 13. W TOKU DZIAŁAŃ ZAWODOWYCH, Z KTÓRYM RODZAJEM PRZEMOCY SPOTYKA SIĘ PANI/PAN NAJCZĘŚCIEJ?

	l.osób	%
Przemoc psychiczna	12	80,0
Przemoc fizyczna	1	6,7
Przemoc ekonomiczna	0	0,0
Przemoc seksualna	0	0,0
Zaniedbanie	2	13,3

Źródło: opracowanie własne

3. 4. DIAGNOZA PRZEMOCY NA PODSTAWIE ANKIET PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

W badaniu ankietowym wzięło udział 47 osób, w tym 85,1% kobiet oraz 14,9% mężczyzn. Większość ankietowanych posiadała wykształcenie wyższe (74,6%), pozostałe osoby posiadały wykształcenie średnie (19,1%), policealne (2,1%), zawodowe (2,1%), podstawowe (2,1%).

Ankietowanych poproszono o ocenę miejsca zamieszkania po różnym kątem, na podstawie pięciostopniowej skali.

Ocena dostępu do służby zdrowia, wyszła na średnio niskim poziomie, bowiem najczęściej osób wskazało „3”, a w dalszej kolejności „2”.

Dobrze wypadła ocena dostępności do szkół z dobrymi warunkami nauki - tutaj większość odpowiedzi padła na ocenę „4”.

Dostęp do miejsc zabaw dla dzieci i młodzieży też nie wypadł korzystnie. Najwięcej odpowiedzi było na ocenę „3”, a w dalszej kolejności na ocenę „2”.

Duże wśród mieszkańców jest poczucie zagrożenia agresją i wandalizmem. Odsetek osób wskazujących na duże zagrożenie z oceną „1” i „2” był na dość wysokim poziomie (łącznie ponad połowa ankietowanych wskazała na wysokie zagrożenie).

Niepokojąca jest również ocena zagrożenia biedą i ubóstwem wśród rodzin, bowiem duże zagrożenie z oceną „1” i „2” wskazało łącznie 40,4% respondentów. Ponad 4% wskazało ocenę średnią czyli „3” a tylko 14,9% uważa, że zagrożenie tym problemem społecznym jest niewielkie.

Z kolei ocena zasięgu patologii jakimi są alkoholizm i narkomania wyszła zdecydowanie lepiej, bowiem ponad połowa ankietowanych zaznaczyła odpowiedź „1” lub „2”, oznaczającą mały zasięg tego zjawiska. Spora część wskazała „3” jako zasięg średni”.

Wysokie jest poczucie bezpieczeństwa domowego wśród mieszkańców, bo 66,0% ankietowanych wskazało ocenę „4” i „5” oznaczającą duże poczucie bezpieczeństwa.

Ostatnią oceną był dostęp do pomocy społecznej dla mieszkańców. W tym pytaniu zaznaczono głównie średni dostęp na ocenę „3”, natomiast łączny odsetek odpowiedzi oznaczającej dobry i bardzo dobry dostęp do pomocy społecznej dla najuboższych mieszkańców gminy - przewyższał ocenę średnią i wyniósł ponad 55%.

Poniżej załączono tabelę z poszczególnymi wynikami ocen, wśród mieszkańców.

TABELA 14. OCENA MIESZKAŃCÓW RÓŻNYCH USŁUG NA TERENIE GMINY

Proszę ocenić Pani/Pana miejsce zamieszkania pod względem: [Dostępu do usług służby zdrowia] w skali od 1-5, gdzie 5 oznacza bardzo dobry dostęp a 1 bardzo zły dostęp		
Ocena	L. osób	%
1	8	17,0
2	15	31,9
3	16	34,0
4	6	12,8
5	3	6,4
Proszę ocenić Pani/Pana miejsce zamieszkania pod względem: [Dostęp do szkół z dobrymi warunkami nauki] w skali od 1-5, gdzie 5 oznacza bardzo dobry dostęp, a 1 bardzo zły dostęp		
Ocena	L. osób	%
1	2	4,3
2	8	17,0
3	12	25,5
4	18	38,3
5	8	17,0
Proszę ocenić Pani/Pana miejsce zamieszkania pod względem: [Miejsce zabaw dla dzieci i młodzieży] w skali od 1-5, gdzie 5 oznacza bardzo dobry dostęp a 1 bardzo zły dostęp		
Ocena	L. osób	%
1	3	6,4
2	14	29,8
3	15	31,9
4	10	21,3
5	6	12,8
Proszę ocenić Pani/Pana miejsce zamieszkania pod względem: [Zagrożenie agresją i wandalizmem] w skali od 1-5, gdzie 5 oznacza bardzo duże zagrożenie a 1 bardzo małe zagrożenie		
Ocena	L. osób	%
1	11	23,4
2	16	34,0
3	8	17,0
4	9	19,1
5	4	8,5
Proszę ocenić Pani/Pana miejsce zamieszkania pod względem: [Zagrożenie biedą i ubóstwem wśród rodzin] w skali od 1-5, gdzie 5 oznacza bardzo duże zagrożenie a 1 bardzo małe zagrożenie		
Ocena	L. osób	%
1	4	8,5
2	15	31,9
3	21	44,7
4	6	12,8

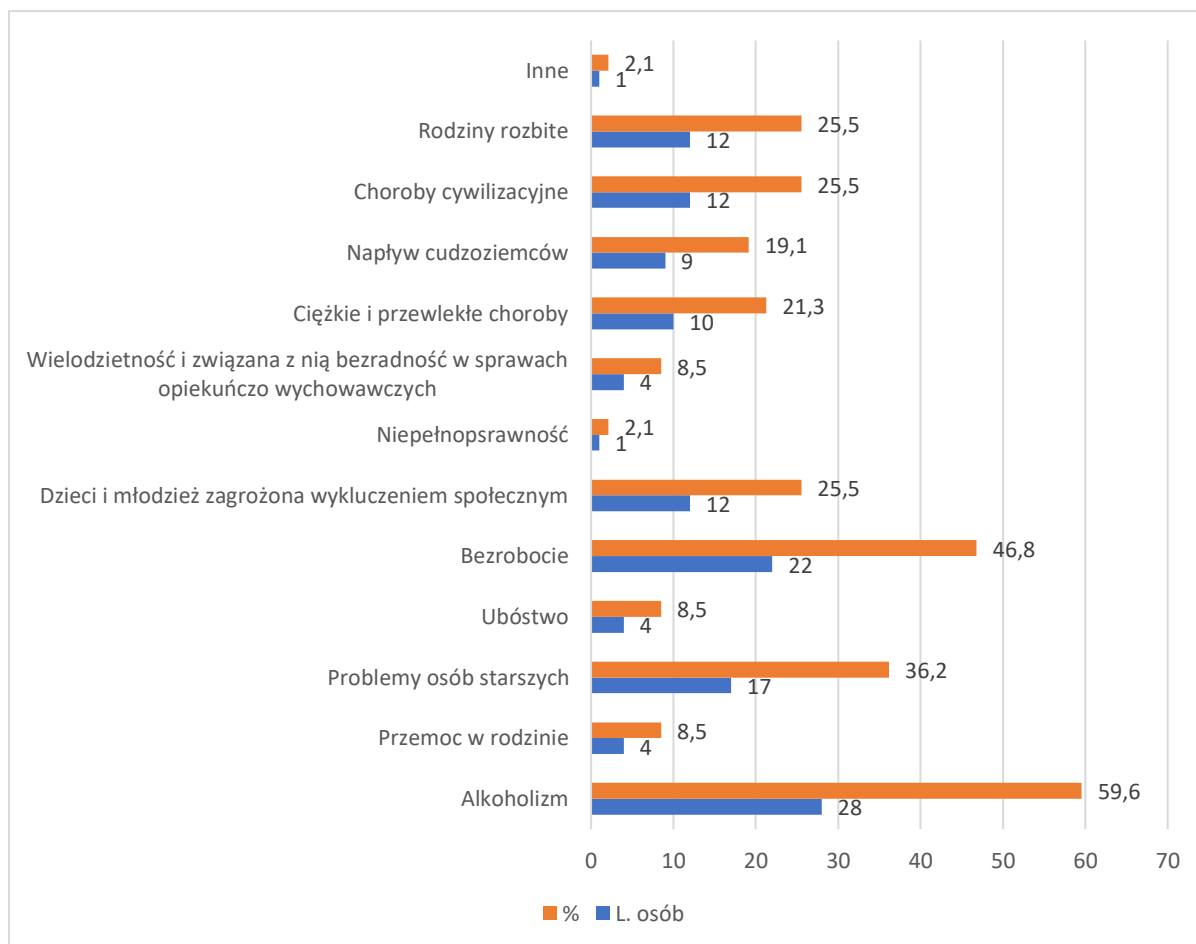
5	1	2,1
Proszę ocenić Pani/Pana miejsce zamieszkania pod względem: [Zasięg patologii (alkoholizm, narkomania)] w skali od 1-5, gdzie 5 oznacza bardzo duży zasięg a 1 bardzo mały zasięg		
Ocena	L. osób	%
1	6	12,8
2	20	42,6
3	15	31,9
4	5	10,6
5	1	2,1
Proszę ocenić Pani/Pana miejsce zamieszkania pod względem: [Ochrona mienia i bezpieczeństwa domu] w skali od 1-5, gdzie 5 oznacza bardzo bezpiecznie a 1 oznacza niebezpiecznie		
Ocena	L. osób	%
1	3	6,4
2	3	6,4
3	11	23,4
4	23	48,9
5	8	17,0
Proszę ocenić Pani/Pana miejsce zamieszkania pod względem: [Pomoc społeczna dla najuboższych grup mieszkańców] w skali od 1-5, gdzie 5 oznacza dobry dostęp do pomocy społecznej a 1 bardzo zły dostęp		
Ocena	L. osób	%
1	1	2,1
2	2	4,3
3	19	40,4
4	18	38,3
5	8	17,0

Źródło: opracowanie własne

Ankietowani wskazali najważniejsze problemy społeczne, które ich zdaniem wywierają największy wpływ na jakość życia mieszkańców Gminy Tarnogród. Ankietowani mieli możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi jednak, według nich, to alkoholizm jest największym problemem - tak odpowiedziało niemal 60% ankietowanych. W dalszej kolejności na jakość życia wpływają: bezrobocie (46,8%) i problemy osób starszych (36,2%). Najmniejszy odsetek odnotowano w przypadku problemu społecznego jakim jest niepełnosprawność (2,1%).

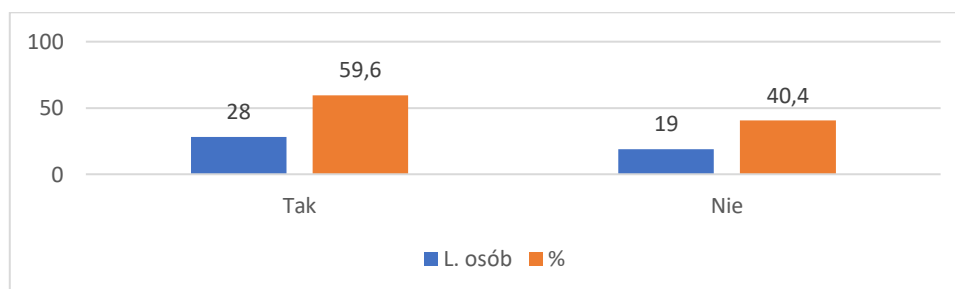
TABELA 15. PROSZĘ WSKAZAĆ NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY SPOŁECZNE W GMINIE TARNOGRÓD WYWIERAJĄCE NAJWIĘKSZY WPLYW NA JAKOŚĆ ŻYCIA (WSKAŻ TRZY NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

Blisko 60% ankietowanych osób stwierdziło, że jest dobrze poinformowana o możliwościach korzystania z różnych form pomocy ze strony Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnobrodzie. Natomiast 40,4% uważa, że taka informacja jest niewystarczająca.

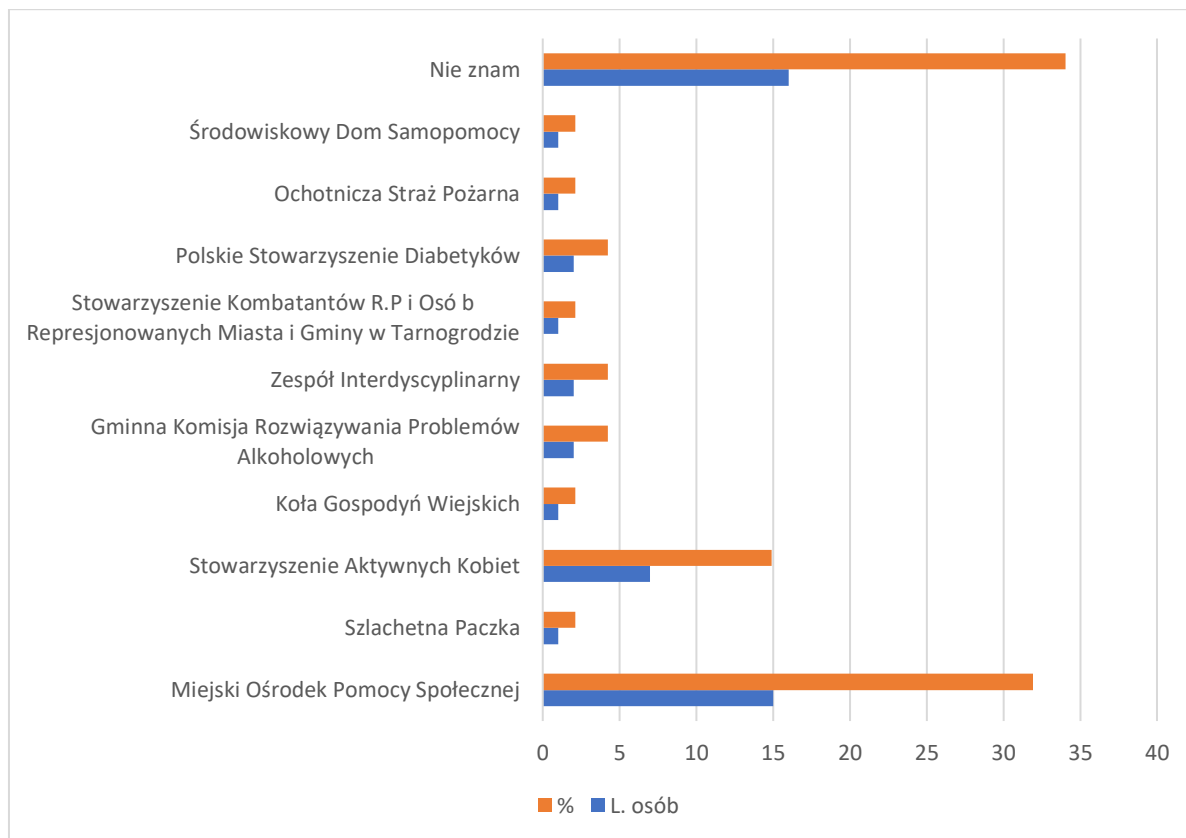
WYKRES 17. CZY JEST PAN/PANI DOBRZE POINFORMOWANY/A O MOŻLIWOŚCIACH KORZYSTANIA Z RÓŻNYCH FORM POMOCY ZE STRONY OPS W TARNOGRODZIE?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

Zapytano mieszkańców o nazwy organizacji, stowarzyszeń i fundacji pomocowych działających na terenie gminy. Mieszkańcy wymienili głównie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (31,9%) oraz Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet (14,9%). Szczegóły zawarto w poniższym wykresie. Należy jednak zauważyć, że 34,0% ankietowanych przyznało, że nie zna tego typu podmiotów.

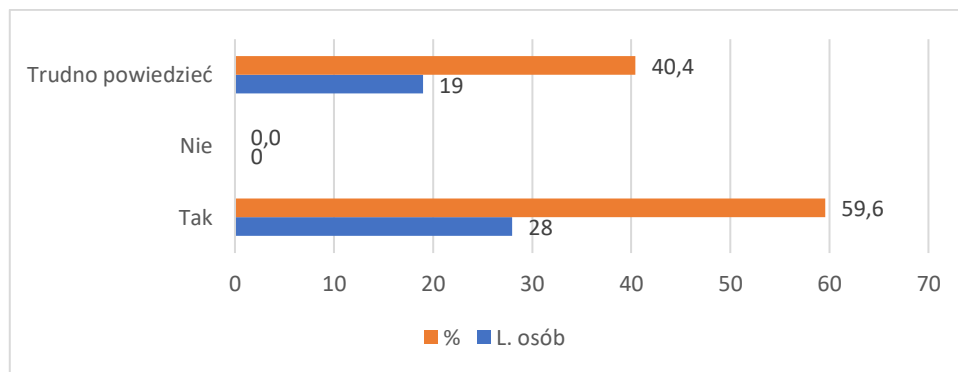
WYKRES 18. CZY ZNA PAN/PANI STOWARZYSZENIA, ORGANIZACJE, FUNDACJE POMOCOWE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY TARNOGRÓD, POMAGAJĄCE MIESZKAŃCOM? PROSZĘ PODAĆ ICH NAZWY

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

Ostatnie pytanie odnosiło się do poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców i ich ocenę, czy Gmina Tarnogród jest gminą bezpieczną. Niemal 60% uważa, że gmina jest bezpieczna, nie padły negatywne odpowiedzi, natomiast pozostałe osoby wskazały odpowiedź ”trudno powiedzieć”.

WYKRES 19. CZY WEDŁUG PANI/PANA GMINA TARNOGRÓD JEST BEZPIECZNĄ GMINĄ?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

4. REKOMENDACJE

- Rekomenduje się organizowanie zajęć dla uczniów z zakresu nauki umiejętności społecznych, przede wszystkim pod kątem takich kwestii jak: poszanowanie innych, reagowanie w sytuacjach stresowych, nauka asertywności, prawo do własnego zdania
- Zaleca się wczesną diagnozę przypadków agresji i przemocy. Warto zwrócić uwagę na kwestię zaufania uczniów w stosunku do nauczycieli, by ci mogli stać się osobami „pierwszego kontaktu”.
- Warto organizować spotkania uczniów z przedstawicielem Policji na temat konsekwencji prawnych, wynikających ze stosowania przemocy. Należy mieć na uwadze, że Policjant powinien być osobą odpowiednio przeszkoloną i przygotowaną do kontaktu z uczniami
- Szczególnym rodzajem przemocy jest przemoc stosowana w Internecie, której doświadcza dziś wielu uczniów
- Powinno się kontynuować wszelkie działania profilaktyczne zmierzające do poszerzania wiadomości wśród mieszkańców na temat przemocy, konsekwencjach ich stosowania, wzbudzania zaufania instytucji, w której ofiary przemocy mogą znaleźć wsparcie
- Analiza materiału wskazała, że w Gminie Tarnogród występuje problem przemocy. Dlatego powinno się kontynuować wszelkie działania profilaktyczne zmierzające do poszerzania wiadomości wśród mieszkańców na temat przemocy, konsekwencjach ich stosowania, wzbudzania zaufania instytucji, w której ofiary przemocy mogą znaleźć wsparcie.
- Ważnym aspektem jest współpraca międzyinstytucjonalna, szczególnie w relacjach: Oświata-MOPS , Oświata – Policja, Policja – MOPS , bez której pomaganie ofiarom jak i sprawcom przemocy nie będzie skuteczne. Współpraca dotyczy również profilaktyki rozwiązywania problemów związanych z przemocą.
- Należy zapewnić maksymalny dostęp do specjalistów psychologów, prawników w tym psychologów dziecięcych w instytucjach – MOPS , placówki oświatowe.
- Rekomenduje się zwiększenie dostępu do informacji o możliwościach pomocy dla osób potrzebujących w gminie.

5. ADRESACI PROGRAMU

Niniejszy Program adresowany jest do społeczności lokalnej, w tym w szczególności:

- osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- przedstawicieli instytucji i służb świadczących pomoc w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie
- mieszkańców Gminy Tarnogród

6. CELE I PRZEDSIĘWZIĘCIA

W wyniku przeprowadzonych analiz wskazano, cele strategiczne do których należą:

Cel I: Profilaktyka i edukacja społeczna

Cel II: Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Cel III: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

Cel I: Profilaktyka i edukacja społeczna

Przedsięwzięcie	Zadanie	Wskaźnik	Czas realizacji	Realizator
Rozszerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy	Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w gminie	Liczba raportów	1 raz w roku	Urząd Gminy
	Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie prowadzenia w gminie edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie	Liczba instytucji podejmujących współpracę	Praca ciągła	Urząd Gminy, MOPS , Placówki oświatowe, Policja

Realizacja działań profilaktycznych	Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz w stosunku do grup ryzyka	Liczba osób objętych poradnictwem	Praca ciągła	Urząd Gminy, MOPS
	Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych z zakresu agresji i przemocy, m.in. w ramach szkolnych programów profilaktycznych	Liczba programów realizowanych przez szkoły	5-8 programów na rok	Placówki oświatowe
Cel 2: Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie				
Rozwój infrastruktury służącej udzielaniu pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Kontynuowanie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Liczba osób objętych Zespołem Interdyscyplinarnym	Praca ciągła	ZI
	Kontynuowanie działalności i rozwijanie oferty funkcjonującego w gminie Punktu Konsultacyjnego	Liczba osób objętych wsparciem w PK	Praca ciągła	PK
Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie dostępu do pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego,	Liczba osób objętych wsparciem w formie poradnictwa	Praca ciągła	MOPS

	zawodowego i rodzinnego			
	Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc całodobowych w ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej	Liczba osób skierowanych	Praca ciągła	OIK, ośrodki wsparcia, MOPS
	Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą	Liczba programów	1-2 w roku	MOPS , OIK
Cel 3: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie				
Skuteczna interwencja oraz reagowanie na stosowanie przemocy w rodzinie	Stosowanie procedury „Niebieskie Karty”	Liczba rodzin objętych procedurą NK	Praca ciągła	MOPS , ZI, Policja

7. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Tarnogród będzie finansowana:

- z budżetu gminy,
- ze środków samorządu powiatowego,
- ze środków samorządu wojewódzkiego,
- z dotacji z budżetu państwa,
- z programów rządowych z zakresu przeciwdziałania przemocy we rodzinie,
- z funduszy zewnętrznych, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
- ze środków pozyskanych z innych źródeł.

8. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring Programu, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, będzie prowadzony corocznie. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring Programu dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jego ewaluacji, która dotyczy oceny efektów wdrożenia wyznaczonych zadań.

9. SPIS TABEL I WYKRESÓW

TABELA 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY TARNOGRÓD W LATACH 2020-2022	4
TABELA 2. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY TARNOGRÓD WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH W LATACH 2020-2022	5
TABELA 3. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY TARNOGRÓD WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH W LATACH 2020-2022 W PODZIALE NA MIEJSCOWOŚCI.....	6
TABELA 4. URODZENIA, ZGONY, PRZYROST NATURALNY ORZ LICZBA OSÓB ZMIENIAJĄCYCH STAN CYWILNY W GMINIE TARNOGRÓD W LATACH 2020-2022	7
TABELA 5. SZKOŁY PODSTAWOWE I LICZBA UCZNIÓW NA TERENIE GMINY TARNOGRÓD W LATACH 2020-2022	8
TABELA 6. FUNKCJONOWANIE ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO I GRUP ROBOCZYCH DO SPRAW PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY TARNOGRÓD W LATACH 2020-2022	8
TABELA 7. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ W FORMIE PORADNICTWA W LATACH 2020-2022 ROKU W GMINIE TARNOGRÓD	9
TABELA 8. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ W FORMIE PORADNICTWA W LATACH 2020-2022 ROKU W GMINIE TARNOGRÓD	9
TABELA 9. CZY CZUJESZ SIĘ BEZPIECZNIE WŚRÓD NAJBLIŻSZEJ RODZINY?, CZY CZUJESZ SIĘ BEZPIECZNIE W SZKOLE?, CZY CZUJESZ SIĘ BEZPIECZNIE POZA SZKOŁĄ, NA TERENIE SWOJEJ GMINY?	13
TABELA 10. JAK CZĘSTO DOSTAJESZ PRZEMOCY ORAZ CZY DOŚWIADCZYŁEŚ PRZEMOCY?	16
TABELA 11. JAKIE SĄ PANI/PANA ZDANIEM NAJSKUTECZNIEJSZE DZIAŁANIA W POMOCY OSOBOM, KTÓRE DOŚWIADCZYŁY PRZEMOCY W RODZINIE?	19
TABELA 12. Z JAKIMI INSTYTUCJAMI WIDZI PANI/PAN POTRZEBĘ NAWIĄZANIA WSPÓŁPRACY?	20
TABELA 13. W TOKU DZIAŁAŃ ZAWODOWYCH, Z KTÓRYM RODZAJEM PRZEMOCY SPOTYKA SIĘ PANI/PAN NAJCZĘŚCIEJ?	20
TABELA 14. OCENA MIESZKAŃCÓW DO RÓŻNYCH USŁUG NA TERENIE GMINY	22
TABELA 15. PROSZĘ WSKAZAĆ NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY SPOŁECZNE W GMINIE TARNOGRÓD WYWIERAJĄCE NAJWIĘKSZY WPŁYW NA JAKOŚĆ ŻYCIA (WSKAŻ TRZY NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY)	24
WYKRES 1. PŁEĆ ANKIETOWANYCH OSÓB	11
WYKRES 2. STRUKTURA RODZINY ANKIETOWANYCH	12
WYKRES 3. JAK OCENIASZ ATMOSFERĘ PANUJĄCĄ W DOMU RODZINNYM?	12
WYKRES 4. JAK OCENIASZ SWÓJ KONTAKT Z TWOIMI RODZICAMI	12
WYKRES 5. KTO Z RODZINY BRONI CIEBIE, NAWET KIEDY ZROBISZ COŚ ZŁEGO?	14
WYKRES 6. JAK ZAREAGOWALIBY RODZICE, WEDŁUG CIEBIE, GDYBY DOWIEDZIELI SIĘ, ŻE NP. PIEŁEŚ/ŁAŚ, PALIŁEŚ/ŁAŚ ITP.?	14
WYKRES 7. JAK ZAREAGOWALIBY RODZICE, WEDŁUG CIEBIE, GDYBY DOWIEDZIELI SIĘ, ŻE NP. UCZESTNICZYŁEŚ/ŁAŚ W BÓJCE, ?	15
WYKRES 8. CO OZNACZA DLA CIEBIE PRZEMOC?	15
WYKRES 9. CZY BYŁEŚ/ŁAŚ ŚWIADKIEM PRZEMOCY W TWOJEJ RODZINIE?	16
WYKRES 10. CZY STOSOWAŁEŚ KIEDYKOLWIEK PRZEMOC WOBEC CZŁONKÓW TWOJEJ RODZINY?	16
WYKRES 11. KTO W TWOJEJ RODZINIE DOZNAWAŁ PRZEMOCY ?	17
WYKRES 12. PŁEĆ RESPONDENTÓW	17

WYKRES 13. MIEJSCE ZATRUDNIENIA RESPONDENTÓW	18
WYKRES 14. CZY PAN/PANI W WYKONYWANEJ PRACY ZAWODOWEJ SPOTYKA SIĘ Z PRZYPADKAMI PRZEMOCY W RODZINIE?	18
WYKRES 15. NA CZYM POLEGA PANI/PANA PRACA Z PRZYPADKIEM PRZEMOCY W RODZINIE?	19
WYKRES 16. DO JAKIEJ INSTYTUCJI WG PANI/PANA NALEŻY W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI SKIEROWAĆ OSOBĘ, KTÓRA JEST OFIARĄ PRZEMOCY W RODZINIE?	20
WYKRES 17. CZY JEST PAN/PANI DOBRZE POINFORMOWANY/A O MOŻLIWOŚCIACH KORZYSTANIA Z RÓŻNYCH FORM POMOCY ZE STRONY MOPS W TARNOGRODZIE?	24
WYKRES 18. CZY ZNA PAN/PANI STOWARZYSZENIA, ORGANIZACJE, FUNDACJE POMOCOWE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY TARNOGRÓD, POMAGAJĄCE MIESZKAŃCOM? PROSZĘ PODAĆ ICH NAZWY	25
WYKRES 19. CZY WEDŁUG PANI/PANA GMINA TARNOGRÓD JEST BEZPIECZNĄ GMINĄ?	26